

herfst 2020

GREENPEACE

magazine

HET IS NIET TE LAAT,
WEL DE HOOGSTE TIJD

GREENPEACE

INTRO

Beste supporter,

Gekkenwerk. Gevaarlijk. Totaal onverantwoordelijk. Tijdens de actie op de Noordzee, van onze collega's uit het Verenigd Koninkrijk, waren dat de woorden waarmee de discussie werd gevoerd. Voor mij is dat niet nieuw. Als campagneleider kreeg ik dit al regelmatig om m'n oren geslingerd en als directeur nog steeds. Weet u, schelden doet geen pijn. Maar een beschermd stuk van de Noordzee kapot vissen? Dat doet me wél zeer. En dat gebeurt niet alleen in de Noordzee. Overal denken bedrijven gewoon hun gang te kunnen gaan. Daarom komen we samen met u in actie. Dat doen we altijd goed doordacht en op een 100 % veilige manier. Dat is zelfs bevestigd door de rechter die onze acties op de Nederlandse Noordzee als proportioneel en veilig beoordeelde. En laten we niet vergeten, wat wij doen werkt. De Noordzee wordt nu beter beschermd én de Verenigde Naties schrijft het eerste Oceanenverdrag ooit. Zijn wij nou gek – of geniaal?

Hartelijke groet, Joris Thijssen

Joris Thijssen

Directeur
Greenpeace Nederland

VERDER IN DIT MAGAZINE

5 Wie heeft er koudwatervrees?

10 Dwarsliggen voor een betere wereld

13 Het meest gevraagde cadeau is terug

14 Het is echt uw eigen schuld...

DE TOEKOMST VAN..

duurzame groei begint bij zeewier

Zoveel vers zeewier kunnen we binnen 10 jaar uit de Noordzee oogsten. De zeewiersector zet jaarlijks € 1 miljard om en creëert 4.000 banen.

De wieren worden geteeld in zeeboerderijen die hiervoor 400 km² onderwaterruimte gebruiken, vergelijkbaar met ruim de helft van het Markermeer.

Voor zeewier is geen land, zoet water of mest nodig: het is een van de duurzaamste teeltgewassen.

Zeewier biedt beschutting en produceert zuurstof en voedingsstoffen. Door zeewier in beschadigde onderwatergebieden te planten, keert het zeeleven terug.

Zeewier kan ook in veevoer worden verwerkt. Als 1,7 miljoen koeien dagelijks 70 gram zeewier binnenkrijgen, stoten ze jaarlijks 1,2 miljoen ton minder methaan uit.

Vanaf 2030 zullen zeeboerderijen al op 500 km² Noordzee zeewier telen. De planten nemen jaarlijks ook nog eens 270.000 ton CO₂ op.

10.000.000 TON

Windparken op zee blijken de perfecte locaties voor zeeboerderijen. Zo win je ruimte én verbeter je de natuur direct.

© Foto en bron: Stichting Noordzeeboerderij

WERK IN UITVOERING

Mogelijk gemaakt door u

Spierballen voor het klimaat

Meer dan 35.000 mensen zagen via de livestream hoe op 14 oktober Marleen, Roan, Tieme en Natasja ondanks de harde wind de top van de Erasmusbrug bereikten. Vier gewone mensen die met deze ongewone actie premier Rutte uitdaagden om ook tot het uiterste te gaan voor het klimaat. In 2015 werd in Parijs, met de ondertekening van het VN-Klimaatakkoord, afgesproken dat de opwarming van de aarde deze eeuw beperkt moet blijven tot maximaal 2 graden Celsius, maar idealiter 1,5 graad. Die 2 graden is voor Greenpeace echt geen optie. Wist u bijvoorbeeld dat al het prachtige koraal in onze oceanen bij zo'n temperatuurstijging verdwijnt?

In Nederland is er nu afgesproken dat de CO₂-uitstoot in 2030 met 49 % moet zijn gedaald. Dit is niet in lijn met de 1,5 graad Celsius. Om dat te bereiken, moet het doel worden opgehoogd naar 65 % CO₂-reductie. Het Europees Parlement heeft onlangs gestemd voor 60 %. Een voorzichtige stap in de goede richting, maar nog niet goed genoeg. Daarom komen we in actie. Niet alleen hier, maar in alle Europese landen. Onder de noemer *#ClimateCareUprising* roepen we politici op om te kiezen voor een groene en eerlijke toekomst. En om te doen wat wetenschappers zeggen dat nodig is om de klimaatcrisis te stoppen. Van Griekenland tot Polen, van Duitsland tot Frankrijk, overal roepen we onze regeringsleiders op: kies voor klimaat en stem voor een nieuw doel in lijn met 1,5 graad.

© Marten van Dijk / Greenpeace

Supermarkten houden hand op de knip

Supermarkten leggen de verantwoordelijkheid voor duurzaam voedsel soms nogal makkelijk op uw consumentenbordje. Onzin, vindt Greenpeace. Alle partijen in de voedselketen zijn samen verantwoordelijk. En dus spraken we met supermarkten af dat in 2020 al hun aardappelen, groenten en fruit (AGF) zou voldoen aan het PlanetProof-keurmerk (het vroegere Milieukeur). Dat betekent beduidend minder gifgebruik en meer samenwerken met de natuur. Alleen Albert Heijn deed niet mee. In ons rapport *Supermarkten: zwakste schakel in duurzame teelt?* maken we de balans op. Wat blijkt: het AGF-aanbod van de supers is inmiddels bijna 100 % PlanetProof. Prachtig dus! Maar er zit een addertje onder het gras. De supermarkten betalen telers vaak onvoldoende voor hun duurzame producten, terwijl die telers wel extra kosten maken. Dat is de zwakke schakel in dit potentiële succesverhaal. Telers dreigen het gifvrije bijltje erbij neer te gooien als ze de kosten zelf moeten dragen. En dat snappen we. Dus wil Greenpeace dat supermarkten óók aan onze andere eis voldoen: telers een reële marktprijs betalen. Alleen dan zijn alle inspanningen – ook van de supermarkten – voor verduurzaming van de voedselketen niet voor niets geweest. Het rapport vindt u op [greenpeace.nl](https://www.greenpeace.nl).

EEN BLAUWDRIK VOOR DE TOEKOMST

© Shane Gross / Greenpeace

Ze koelt het klimaat. Geeft u elke tweede ademteug. En ze voedt ons. We hebben het natuurlijk over het water op aarde. Gesteund door miljoenen mensen heeft Greenpeace de Verenigde Naties er eindelijk van overtuigd dat de zeeën en oceanen beschermd moeten worden. Elke lidstaat die nu nog koudwatervrees heeft, gaan we daar de komende maanden vanaf helpen.

➤ De kraken en megalodon. De Bermudadriehoek. Atlantis. De menselijke fantasie over onze oceanen kent al eeuwen geen grenzen. Vooral de open, internationale wateren, ook wel *high seas* genoemd, zijn een bron van inspiratie. Terecht, want onderzoekers vinden er de meest vreemde schepsels: reuzenspinkrab, hengeltvis, vampierinktvis. En wat te denken van de kloven zo diep als de Himalaya hoog is, onderwaterwatervallen en kelpwouden?

Het leven in deze wateren is minstens zo rijk en biodivers als op het land. Zo niet rijker. Nomadische zeedieren zoals walvissen en tonijnen leggen onvoorstelbare afstanden af door de *high seas*. Van Noord naar Zuid over de aardbol en weer terug, maar ook verticaal. Elke nacht zwemmen talloze dieren en diertjes van honderden meters diepte omhoog naar het oceaanoppervlak om daar plankton te eten of een prooi te bemachtigen. Zo houden ze de biologische pomp van de *high seas* in beweging: ze brengen CO₂ van het zeeoppervlak naar de diepte, waar het opgeslagen wordt. Zonder deze pompfunctie zou de atmosfeer maar liefst 50 % méér CO₂ bevatten en zou de aarde onleefbaar heet zijn. Ook produceren deze uitgestrekte wateren de helft van onze zuurstof en voorzien ze een miljard mensen van voedsel. Al die ‘ecodiensten’ raken we kwijt als we ze niet beter beschermen.

Wilde westen

Toch zijn het vooral deze internationale wateren die het toneel zijn van ongeremde plunderingen. Buiten de territoriale wateren van een land zijn er immers geen wetten of regels die de zeeën en oceanen beschermen. Er zijn wel internationale afspraken over het beheer van deze immense gebieden, maar wie houdt zich daaraan en vooral: wie controleert dat? Het gevolg is totale wetteloosheid. Geen haan die ernaar kraait als een Spaans of Taiwanese schip bij Antarctica illegaal op tandvis jaagt. Hierdoor hebben miljoenen zeedieren, waaronder dolfijnen, haaien, schildpadden en albatrossen, de dood gevonden in de netten van industriële vissersschepen. Ook mijnbouwbedrijven maken gretig misbruik van het gebrek aan bescherming. Zij boren in de zeebodem naar grondstoffen zoals zilver, koper, kobalt, goud, magnesium en zink. Unieke ecosystemen worden daardoor onherstelbaar aangetast en voedselketens raken verstoord.

Zeereservaten zijn de oplossing

Al sinds onze oprichting, nu bijna 50 jaar geleden, werpt

Greenpeace zich met lijf en leden in de strijd voor bescherming van de oceanen en het zeeleven. U herinnert zich vast nog wel de (succesvolle) acties tegen de walvis- en zeehondenjacht en de dumping van chemisch afval in de Noordzee (zie ook blz. 18). Maar al snel ontwikkelden we ook visies, gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek, voor een duurzamere omgang met de aarde.

Een van die visies waar we al jaren voor ijveren, is het instellen van zeereservaten. Daarin kan het zeeleven herstellen en worden oceanen weer bestendig tegen toekomstige (klimaat)dreigingen. Zeereservaten leveren bovendien bewezen meer vis op, waarmee mensen gevoed kunnen worden zonder de visstanden in gevaar te brengen. Grote industriële vissersschepen zijn in de beschermde gebieden namelijk niet welkom. Lokale vissers, die het nu nog vaak afleggen tegen deze varende visfabrieken, mogen er wel vis vangen en zo de lokale economie aanjagen. De zeereservaten die bestaan, laten zien dat de natuur zich herstelt en zelfs rijker wordt (zie kader).

‘IN ZEERESERVATEN HERSTELT DE NATUUR ZICH EN WORDT ZELFS RIJKE’

Slechts 2 % is nu beschermd

Op dit moment is ongeveer 2 % van onze oceanen en zeeën beschermd. Landen moeten daarom snel actie ondernemen. Het goede nieuws? Na decennia van beleidsbeïnvloeding en acties van Greenpeace en collega-organisaties, werkt de VN nu aan het eerste Oceanenverdrag. Het is onze beste kans ooit om het water op aarde en al het leven dat daarvan afhankelijk is, beschermd te krijgen. Samen met al onze supporters roepen we daarom op tot een sterk, bindend verdrag. Om onze oproep kracht bij te zetten, ondernamen we onze grootste expeditie ooit. Een expeditie waarmee we alle ogen openden voor de werkelijke crisis waarin onze oceanen verkeren.

In 12 maanden tijd voeren we met onze schepen van de Noord- naar de Zuidpool. Aan boord waren marien

biologen, natuur- en scheikundigen en zelfs computerwetenschappers van universiteiten van over de hele wereld. Vanaf de *Esperanza* en *Arctic Sunrise* onderzochten zij bij de Noordpool onder meer de dikte van het zee-ijs en de watertemperatuur op diverse dieptes. Het complexe ecosysteem van dit gebied staat al zwaar onder druk door het smeltende zee-ijs. IJsberen bijvoorbeeld moeten te vaak en te ver zwemmen voor hun steeds schaarser wordende voedsel. Maar het wordt er ook steeds drukker: minder ijs betekent meer ruimte voor vissersvloten.

De coördinatie van alle onderzoeken lag in de handen van Kirsten Thompson. Zij is zeezoogdier-expert en werkzaam in het Greenpeace-laboratorium aan de universiteit van Exeter. Kirsten was zelf ook in Antarctica om research te doen. Dit gebied is de broedkamer van talloze diersoorten, waaronder pinguïns en zeehonden. Op Elephanteiland telden onderzoekers – met behulp van drones – stormbandpinguïns. Wat blijkt: sinds de laatste tellingen, in de jaren zeventig, zijn de pinguïnkolonies hier met **60 TOT BIJNA 80 %** gekrompen.

We voeren ook naar de mysterieuze Lost City, midden in de Atlantische Oceaan, dat bedreigd wordt door diepzee-mijnbouw. Op een diepte van bijna 1 kilometer ligt een veld met reusachtige ‘schoorstenen’ waaruit kokendheet water omhoog borrelt. Ondanks het gebrek aan licht en zuurstof krioelt het hier van microscopisch leven waar we met een onderwaterrobot unieke opnames van maakten. Onze reis leidde ook naar de Sargassozee waar eindeloze kluwen zeewier – sargassum – op het wateroppervlak dobberen. Dit zeewier vormt de perfecte schuilplek voor jonge zeeschildpadden. In de Sargassozee komen 4 zeestromingen samen, waardoor een zogenoemde gyre ontstaat. Die maakt van dit gebied helaas een afvoerputje voor veel van het plastic dat in de oceaan belandt. Ook legden we aan bij het Amazonerif, bedreigd door olieboringen, waar onze duikers onderwaterbeelden maakten die inmiddels de hele wereld over zijn gegaan.

#Hoedan?

We weten dat zeereservaten een belangrijke oplossing zijn voor de talloze bedreigingen waaraan onze oceanen worden blootgesteld. Daar is ook de wetenschap het over eens. Maar hoe moet zo’n wereldwijd netwerk gerealiseerd worden? Daarvoor toog een team van wetenschappers, aangevoerd door experts van de universiteiten

van York en Oxford aan het werk. Hamvraag: waar zijn zeereservaten het hardst nodig én hoe blijven ze het meest effectief? Ze stelden een lijst op van maar liefst 458 verschillende ‘beschermingsfactoren’. Variërend van de verspreiding van haaien, walvissen, geisers, zeebergen, zeetroggen en planktonproductie. Een belangrijke eis was bovendien dat een zeereservatennetwerk toekomstbestendig zou zijn: ook als de aarde verder opwarmt,

ZEERESERVATEN

Papahānaumokuākea, Hawaï

Dit reservaat beslaat ruim 1,5 miljoen km². Het is een toevluchtsoord geworden van meer dan 7.000 verschillende soorten zeedieren, zoals groene zeeschildpadden, bedreigde Hawaïaanse monniksrobben en duizenden albatrossen.

Lamlash Bay, Arran, Schotland

Niet wereldberoemd maar wel ongelooflijk hard bevochten. Dit reservaat is slechts een vierkante mijl groot maar dankzij 'maerl', een bijzonder harde zeewiersoort, wemelt het er van de octopussen, sint-jakobsschelpen en talloze vissoorten.

Chagos-archipel, Indische Oceaan

Jarenlang was dit dé hotspot voor de tonijn-industrie die met kilometerslange sleepnetten het gebied verwoestte. Nu is het een veilige haven voor onder meer de bedreigde rifhaai en zeeschildpadden. Op de eilanden leven nu grote kolonies tropische zeevogels en gigantische kokosnootkrabben.

Ross Zee, Zuidelijke Oceaan

In 2017 kreeg dit gebied eindelijk de beschermde status. De Antarctische fauna, waaronder orka's, pinguïns en zeehonden kunnen zich er nu ongestoord voeden en voortplanten.

**STEUN
ONS ONDERZOEK.
SMS 'GREENPEACE'
NAAR 4333 EN
DONEER € 3.**

➤ moeten de reservaten samen het oceaanleven voldoende beschermen. Ook moet zo'n netwerk groot genoeg zijn om walvissen en andere zeedieren veilig de wereld over te laten zwemmen. En bedreigde soorten moeten altijd ergens een veilig onderkomen kunnen vinden.

Gebieden waar veelvuldig industrieel gevist wordt, laten de onderzoekers juist buiten beschouwing, om het draagvlak voor de plannen te vergroten. Wél zal een deel naar andere visgronden moeten verhuizen om de balans te herstellen. Voor de allesverwoestende diepzeemijnbouw is een moratorium – tijdelijk verbod – noodzakelijk, zeggen de wetenschappers stellig. Visstanden kunnen misschien nog herstellen, maar de machines van mijnbouwbedrijven zullen kwetsbare ecosystemen onvermijdelijk verwoesten.

Efficiënt maar flexibel

Het voorstel dat er nu ligt, is niet één vastomlijnd plan maar eerder veel variaties op hetzelfde vraagstuk. Allemaal zijn ze haalbaar en samen beschermen ze miljoenen vierkante kilometers zeegebied. Zo laten we ruimte voor de uiteindelijke plannenmakers van de VN en overheden om hun eigen kennis en prioriteiten toe te voegen. Maar we houden wel de vaart erin door te benadrukken wat volgens experts de meest efficiënte scenario's zijn. Meer informatie vindt u op greenpeaceoceanblueprint.org.

Het netwerk van zeereservaten dat wij voor ogen hebben, is dichterbij dan ooit. De VN kwam al 3 keer samen. In maart van dit jaar zou de vierde en laatste onderhandelingsronde plaatsvinden, maar wegens het coronavirus is deze tot nader orde uitgesteld. Medio 2021 staat de beslissende ronde gepland. Tot die tijd zetten we alles op alles om wereldleiders hun handtekening te laten zetten onder een verdrag dat wérkelijk impact heeft. Samen kunnen we geschiedenis schrijven.

Laat van u horen

Miljoenen burgers, wetenschappers, actievoerders en bekende acteurs als Javier Bardem en Marion Cotillard steunden onze oproep voor bescherming van de oceanen. U kunt dat ook doen op act.gp/protect-the-oceans. ☯

*'DE WETENSCHAP IS HELDER:
ZEERESERVATEN
ZIJN DE OPLOSSING'*

Dit is dr. Kirsten Thompson. Thompson is zeezoogdier-expert, onderzoeker in het Greenpeace-laboratorium aan de universiteit van Exeter en coördineerde het wetenschappelijke onderzoek tijdens onze expeditie. Op de foto neemt ze een watermonster voor onderzoek naar aanwezige microvezels. Via de wasmachine belanden deze plastic deeltjes zelfs hier, in het afgelegen Antarctica.

20 augustus, Seoul, Zuid-Korea

In deze enorme Greenpeace-maquette smelten Zuid-Korea's iconische gebouwen.

Komt de regering nu wel in actie voor het klimaat?

DWARSLIGGER

Greenpeace komt vreedzaam en inventief in actie voor een groene wereld. Dat doen we 365 dagen per jaar, in 55 landen.

De plicht roept

11 september, Brussel, België
Onmisbaar Amazonewoud gaat in rook op voor soja en vlees.
Europa moet zijn verantwoordelijkheid nemen en producten waarvoor ontbost is, verbieden.

GELD IS MACHT

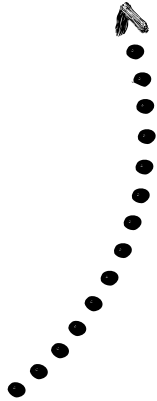
Flessentrekker

5 augustus, Salzburg, Oostenrijk
Lidl is een van de grootste plasticvervuilers. Het bedrijf bottelt zelf zijn dranken en kan dus zelf een snelle overstap naar herbruikbare flessen maken.

WIE HAPT?

5 september, Rome, Italië
Een hamburger vol kostelijke Amazone- 'ingrediënten' zoals ontbossing en veeteelt. Welke politicus zet daar eens zijn of haar tanden in?

WIE IS DE GROOTSTE VERVUILER?

19 september, Vevey, Zwitserland
Tijdens World Cleanup Day verzamelen, tellen en documenteren vrijwilligers plastic afval. Eind 2020 wordt de top 10 grootste vervuilers bekend.

SLOKOP

21 september, Aarhus, Denemarken
Denemarken 'produceert' jaarlijks meer dan 30 miljoen varkens. Drie maal raden waar de soja in hun veevoer vandaan komt...

Zwemmen voor je leven

19 augustus, Noordzee, Denemarken
Zwemmen door ijskoud Noordzeewater om een boorplatform 24 uur te bezetten. Zo protesteren onze actievoerders tegen boringen door Europa's grootste olieproducent: Denemarken.

Boren = Verstoren

6 augustus, Noordzee, Duitsland
Protest tegen de ruim 400 vervuilende olie- en gasplatforms in de Noordzee die het ecosysteem verstoren. Sommigen lekken zelfs methaan.

kort nieuws

Kom vrijwilligen 'nieuwe stijl'

Van het Amazonewoud tot de Noordpool en de Noordzee: U zorgt ervoor dat wij overal kunnen komen waar de natuur geweld wordt aangedaan. Net zo onmisbaar zijn onze duizenden vrijwilligers: vrijwel elke dag krijgen we berichtjes van mensen die hun talenten aanbieden. Om die talenten volop te kunnen inzetten, lanceert Greenpeace een nieuw vrijwilligersprogramma. Met een Campagnelab – een team dat twee dagen per week actief meewerkt aan een campagne – en een Greenpeace-academie. Daar kan iedereen on- en offline trainingen volgen in organiseren, faciliteren en actievoeren. Ook u bent van harte welkom op greenpeace.nl/acties/people-power.

Luistertip: gepeperde gesprekken met politici

Wat maakten politieke partijen eigenlijk waar van hun groene belofte, de afgelopen 4 jaar? Drie maanden voor de Tweede Kamerverkiezingen spreekt Greenpeace-directeur Joris Thijssen (activist, dossiervreter, doorgewinterd onderhandelaar én kenner van de Haagse retoriek) politieke kopstukken daarop aan. Wat hebben zij bijvoorbeeld gedaan tegen de op hol geslagen veestapel en klimaatverandering? En als ze een zetel krijgen, wat zijn dan (echt) hun prioriteiten en hoe gaan ze die waarmaken in polderend Nederland? Vanaf januari 2021 kunt u deze pittige gesprekken bekijken op greenpeace.nl.

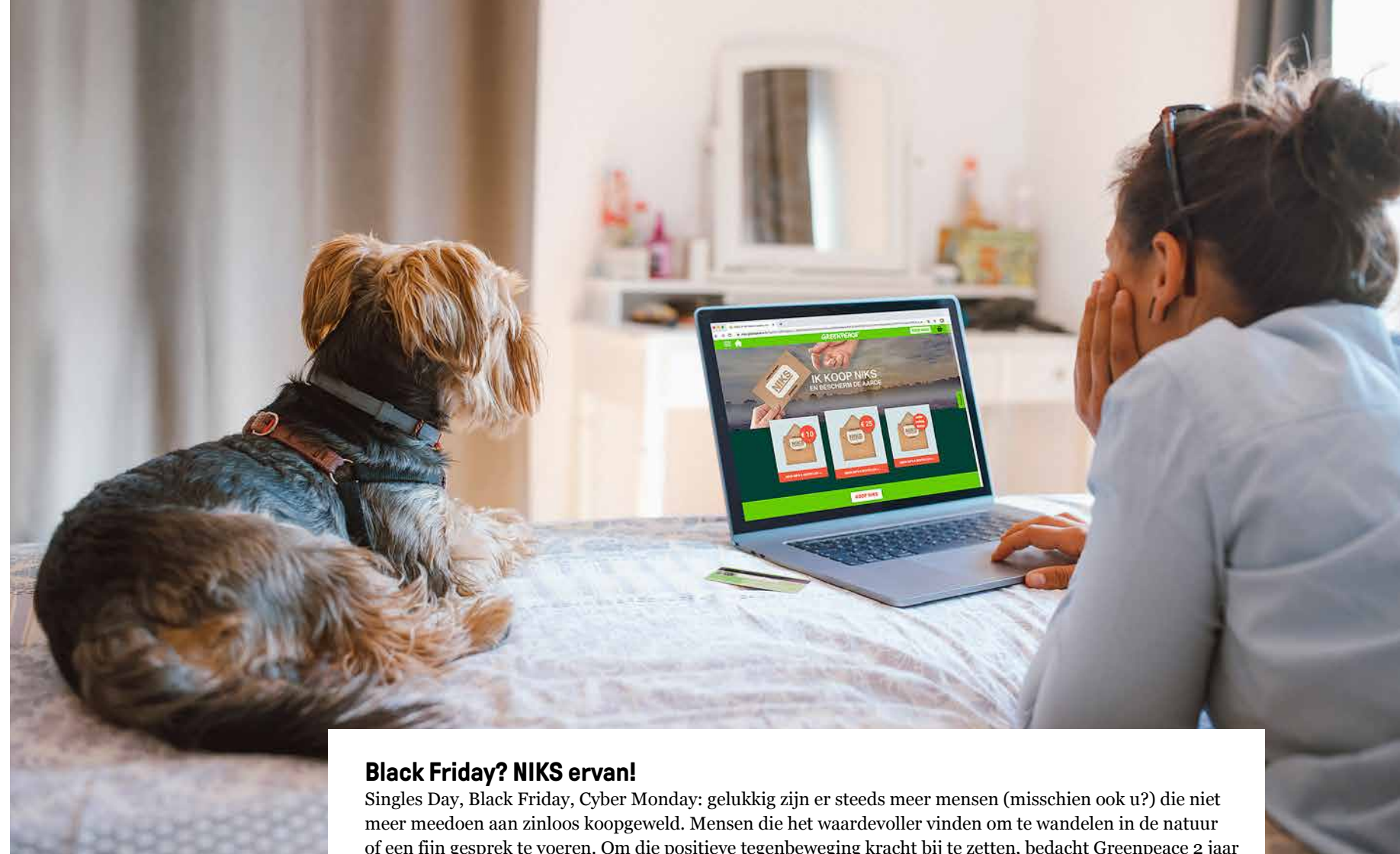
Win: Een beter milieu begint niet bij jezelf

Net als u en wij groeide journalist Jaap Tielbeke op met 'groene geboden'. 'Laat de ijskast niet openstaan.' 'Douche kort.' 'Scheid je afval.' Maar ze hebben ons niets opgeleverd, concludeert hij. Want de temperatuur blijft maar stijgen en diersoorten sterven uit. Tielbeke beschrijft waarom persoonlijke gedragsverandering (alleen) de wereld niet gaat redden. Wat dan wel? In actie komen en de echte verantwoordelijken ter verantwoording roepen. Natuurlijk: de fiets pakken en vegetariër worden helpt. Maar investeren in het openbaar vervoer en de intensieve veehouderij afschaffen, maakt écht een verschil. Wij mogen 5 boeken weggeven. Interesse? Stuur voor 10 december een mailtje naar redactie@greenpeace.nl. Alleen winnaars ontvangen bericht.

WAT VINDT U?

Heeft u het interview met Cas van Kleef al gelezen? We zijn heel benieuwd wat u vindt van zijn alternatieve manier van denken. U kunt mailen naar redactie@greenpeace.nl.

Black Friday? NIKS ervan!

Singles Day, Black Friday, Cyber Monday: gelukkig zijn er steeds meer mensen (misschien ook u?) die niet meer meedoen aan zinloos koopgeweld. Mensen die het waardevoller vinden om te wandelen in de natuur of een fijn gesprek te voeren. Om die positieve tegenbeweging kracht bij te zetten, bedacht Greenpeace 2 jaar geleden *Zero Saturday*. Dit jaar vragen we op zaterdag 28 november aan iedereen in Nederland om niks te kopen. Heeft u toch de onweerstaanbare behoefte om iemand iets te geven? Dan is er altijd nog NIKS: een klein, composteerbaar wit pasje van onschatbare waarde. De opbrengsten van NIKS zet Greenpeace in voor het mooiste in het leven: een gezonde, groene wereld voor iedereen. niks.greenpeace.nl.

Lezersvraag: 'Hoe maak ik mijn werkgever groener?'

De redactie van uw favoriete goededoelenblad ontvangt regelmatig klachten over werkgevers die bepaald niet uitblinken in groen gedrag. Dat is jammer, vinden wij. Want een bedrijf is per slot van rekening ook een microkosmos, met een eigen kringloop. Denk maar aan sloten (of rivieren) koffie, post-its, wc-rollen en kantinevoedsel. Ook daar valt dus een wereld te winnen. Voor iedereen die zijn werkgever wil vergroenen, is er nu de *Stoomcursus actievoeren tijdens werktijd*. Een praktische gids om effectief te lobbyen voor gerecycled printpapier, het bijsturen van de bedrijfskoers – en veel daartussenin. U vindt de stoomcursus op act.gp/handleidingen (gratis uiteraard).

‘HET IS UW SCHULD DAT DE WERELD NAAR DE KNOPPEN GAAT’

plus andere misvattingen en hoe we wél succesvol samen in actie komen

IN JE UPPIE KUN
JE DE WERELD
NIET REDDEN

Politici en bedrijven die
de status quo bewaken,
hebben baat bij cynici

Samen in actie komen is
het beste middel tegen
een klimaatdepressie

Interview

Wie denkt aan milieuproblemen, denkt al snel aan een vastgelopen olie-tanker of plasticsoep. Campagneleider Cas van Kleef gelooft dat culturele denkbeelden net zoveel schade kunnen aanrichten. Bij Greenpeace doet hij hier sinds enkele jaren onderzoek naar. Het goede nieuws: die denkbeelden kunnen we veranderen. ‘We moeten afscheid nemen van het idee dat we in ons eentje de wereld kunnen redden.’

In 2015 wilde Shell nieuwe olievoorraden aanboren. En wel in het Noordpoolgebied, een van de meest onge-repte plekken op aarde. Samen met miljoenen mensen wereldwijd wist Greenpeace daar een stokje voor te steken. Maar even een stapje terug: wat was volgens u de reden dat Shell het überhaupt in zijn hoofd haalde om zoiets te doen? Een gewetenloze CEO? Hebberige aan-deelhouders? Autobezitters die niet teveel willen betalen voor een liter benzine?

Campagneleider Cas van Kleef zoomt graag uit en komt tot dieperliggende oorzaken. ‘Shell voelde zich gelegi-timeerd om zoiets bizars te doen vanwege heersende ideeën over onze wereld en de economie. Zoals het geloof dat we absoluut niet zonder fossiele brandstoffen kunnen. Of dat het milieu belangrijk is, maar niet zo belangrijk als de beurskoersen. Onze overwinning op Shell was fantas-tisch, maar als we op de lange termijn succesvol willen zijn, moeten we zulke schadelijke denkbeelden vervangen door positieve. Bijvoorbeeld het idee dat een gezonde eco-nomie en een gezond milieu hand in hand kunnen gaan.’

Sinds enkele jaren draaien Greenpeace-campagnes daarom niet meer alleen om het stoppen van een specifiek milieuprobleem, maar ook om het veranderen van de heersende denkbeelden die dit probleem mogelijk maken of veroorzaken. We vragen Cas hoe dat er in de praktijk uitziet en waarom Greenpeace hier eigenlijk voor kiest.

Wat zijn volgens jou belangrijke denkbeelden die positieve verandering in de weg staan?

‘Als ik aan mensen vertel dat ik bij Greenpeace werk, zeggen ze vaak ongevraagd “ik recycle te weinig” of “ik eet teveel vlees”. Dan voel ik me een soort groene biecht-vader. Blijkbaar lopen veel mensen rond met gevoelens van schaamte. Neem de vrij recente termen vliegschaamte en vleesschaamte. Schuldgevoelens over hoe de planeet ervoor staat en schaamte voor je eigen aandeel erin: je zou misschien denken dat Greenpeace zulke emoties moet aanmoedigen, maar ik denk dat het tegendeel waar is. Gevoelens van schaamte en het veroordelen van het ge-drag van anderen, houden echte actie tegen.’

Gevoelens van schaamte,
houden echte actie tegen

Maar schaamte kan toch ook aanzetten tot positieve gedragsveranderingen? Als mensen door vliegschaamte minder vaak in het vliegtuig stappen, is dat toch winst voor het klimaat?

‘Een vriend van mij vertelde dat hij de Greenpeace-petitie tegen de ongebreidelde groei van de luchtvaart niet durfde te tekenen, omdat hij zelf zo nu en dan vliegt. Mensen leggen de schuld voor milieuproblemen vaak bij zichzelf. Want “een beter milieu begint bij jezelf”, toch? Die bekende zin komt uit een Postbus 51-spotje uit de vroege jaren negentig. Dat vind ik veelzeggend. Het zijn de overheid en het bedrijfsleven die ons hebben aange-praat dat wij in ons uppie verantwoordelijk zijn voor de staat van de planeet. Oliegigant BP populariseerde het

concept van de persoonlijke CO₂-voetafdruk, om de ver-antwoordelijkheid voor klimaatverandering van zichzelf naar de consument over te hevelen. En wat te denken van KLM’s slogan *Fly responsibly*? Het is in het belang van het bedrijfsleven en de politiek dat we met de vinger naar elkaar wijzen. En dat we blind zijn voor de structurele problemen, zoals bedrijven die doen wat ze willen en een overheid die stilzwijgend toekijkt. We zijn het zelf ook gaan doen: elkaar de maat nemen. Het is fantastisch als je in je eigen leven probeert om milieuvriendelijke keuzes te maken, ga daar vooral mee door. Maar je hoeft geen groene heilige te zijn om óók iets van de overheid of het bedrijfsleven te mogen eisen.’ →

Heersende manier van denken

Ik kan de klimaatcrisis het beste bestrijden door met mijn portemonnee duurzame keuzes te maken; anderen zouden dat ook moeten doen.

Alternatieve manier van denken

Ik kan de klimaatcrisis alleen samen met anderen bestrijden door de status quo te ontregelen en zo de wereld ten goede te veranderen.

Uit Greenpeace-onderzoek komen 3 overkoepelende manieren van denken naar voren die verandering in de weg staan. Daar staan 3 alternatieve denkwijzen tegenover, die we zoveel mogelijk in alle campagnes verwerken.

→ **Mijn eigen leven vergroenen, zoals vaker de fiets pakken of overstappen op groene stroom, daar heb ik grip op. Maar de overheid of het bedrijfsleven aanpakken... waar begin ik überhaupt?**

‘Dat gevoel van machteloosheid en eenzaamheid is een ander gevolg van het dogma dat jij als consument in je eentje de last van de wereld op je schouders draagt. Je bent veel meer dan een wandelende portemonnee. De wereld verbeteren gaat over zoveel meer dan alleen consumeren en recyclen. Je kunt een petitie tekenen, met vrienden en familie het gesprek aangaan, vrijwilligerswerk doen, meelopen in een demonstratie, een lokale actiegroep oprichten. En je staat niet alleen, de mens is een sociaal wezen. Er gaat begrijpelijkerwijs veel aandacht uit naar de iconen van de klimaatbeweging, zoals Greta Thunberg, maar vorig jaar gingen maar liefst 4 miljoen mensen de straat op voor het klimaat. We moeten afscheid nemen van het idee dat we in ons uppie de wereld kunnen redden.’

Dat klinkt heel mooi, maar is de trend niet juist dat mensen individualistischer worden? Vakbonden verliezen leden, massaprotesten als die tegen kernwapens in de jaren tachtig zijn nu haast ondenkbaar.

‘Ik denk dat het verhaal dat we over onszelf vertellen te negatief is. Jazeker zijn mensen óók individualistisch en egoïstisch. En de manier waarop we onze samenleving en economie hebben ingericht belooft die karaktertrekken. Maar we hebben ook een andere kant: we zijn altruïstisch, we werken samen. Die eigenschappen kwamen sterk naar voren in de eerste maanden na de uitbraak van het coronavirus. We zijn niet inherent slecht of lui.

Heersende manier van denken

Als ik denk aan de klimaatcrisis, voel ik me machteloos en wanhopig en denk ik dat het niet zoveel uitmaakt wat ik doe.

We kunnen een samenleving creëren die juist onze positieve kwaliteiten aanmoedigt. En vergeet niet dat de politici en bedrijven die de status quo bewaken, baat hebben bij cynici. Een prachtig boek over dit thema is *De meeste mensen deugen* van Rutger Bregman. Ik kan dat iedereen aanbevelen. Daarnaast houdt samen in actie komen je positief. Als je in je eentje achter de tv zit en de grote milieuproblemen voorbij ziet komen, kun je al snel mismoedig worden. Samen in actie komen is het beste middel tegen een klimaatdepressie.’

Ok, dus de meeste mensen deugen. Maar niet iedereen wil meelopen in een demonstratie of durft als een Greenpeace-activist een boorplatform te beklimmen.

‘Veel mensen doen aan activisme zonder dat ze zich daarvan bewust zijn. Bijvoorbeeld door met een klimaatsceptisch familielid de discussie aan te gaan. En zelfs dat, zo’n lastig gesprek, kan stressvol en spannend zijn. Het is niet makkelijk om in verzet te komen, om de boel te ontregelen. Greenpeace probeert mensen daarbij te helpen. Bijvoorbeeld door het aanbieden van handleidingen, het organiseren van trainingen of het bedenken van laagdrempelige manieren om in actie te komen. Bij het *Protestival* van vorig jaar, een vreedzaam protest op Schiphol, organiseerden we een demo mét en een demo zónder vergunning. Zo konden mensen die geen arrestatie wilden riskeren toch meedoen. De eerste stap is vaak de moeilijkste. Als je eenmaal een keer hebt meegedaan, voelt dat zo tof. Ik heb vrienden meegesleurd naar klimaatdemonstraties, die daar eigenlijk niet zoveel zin in hadden. Ze deden het voor mij. Maar ze kwamen vol energie terug.’

Alternatieve manier van denken

Als ik denk aan de klimaatcrisis, geloof ik dat ik een verschil kan maken en voel ik de moed om in actie te komen, ook al weet ik niet wat het eindresultaat zal zijn.

Heersende manier van denken

De klimaatcrisis is pure ellende voor de planeet en mijzelf. Om de klimaatcrisis te bestrijden, moet ik heel veel inleveren en ga ik er per definitie op achteruit.

Alternatieve manier van denken

De klimaatcrisis biedt, naast het verlies van veel mooie dingen op aarde, de kans om een mensvriendelijkere en natuurlijkere samenleving te creëren. Dat is ook beter voor mij.

De klimaatbeweging wordt vaak beschuldigd van het schetsen van apocalyptische doemscenario's. Heeft het gebrek aan actiebereidheid van veel mensen ook niet te maken met een gebrek aan hoop en een inspirerend toekomstbeeld?

‘Die beschuldiging is niet helemaal onterecht. Klimaatactivisten hebben het vaak over de dramatische en beangstigende gevolgen van klimaatverandering. Terwijl we uit onderzoek weten dat angst geen goede motivator is. Maar het tegenovergestelde, blinde hoop (‘het komt vast wel goed’), zet evenmin aan tot actie. Greenpeace wil voorbij aan verblindende angst en naïeve hoop. De oplossing is moed en lef. De moed om in actie te komen en het lef om de status quo in twijfel te trekken.

Belangrijker nog is dat we veel meer praten over de wereld die we te winnen hebben door de klimaatcrisis te beslechten. Veel mensen denken dat ze van alles moeten inleveren om het klimaat te beschermen. Terwijl ik denk dat we juist ook heel veel terugkrijgen wat we de afgelopen decennia zijn verloren. De vervreemding is toegenomen, er is een groeiende inkomensongelijkheid en velen van ons lijden onder gevoelens van eenzaamheid. De manier waarop we onze samenleving en onze economie hebben ingericht: is dat echt het beste waar we toe in staat zijn? We hoeven niet te kiezen tussen ons eigen welzijn en dat van de planeet, daar geloof ik heilig in. Ik merk dat meer en meer mensen, en zeker ook jongeren, inzien dat goed voor de natuur zorgen gelijkstaat aan goed voor onszelf zorgen.’ 🌱

Veel mensen doen aan activisme zonder dat ze zich daarvan bewust zijn

Een beter milieu begint niet alleen bij mezelf

Goed voor de natuur zorgen, staat toch gelijk aan goed voor onszelf zorgen?

Angst is geen goede motivator. Maar het tegenovergestelde, blinde hoop, zet evenmin aan tot actie

Ik ben tocht veel meer dan een wandelende portemonnee!

Cas van Kleef
Campagneleider

SAMEN MET U BEREIKT...

Noordzee beter beschermd

Meer windparken, meer bescherming, minder visserij: dat zijn de plannen voor de Noordzee na onderhandelingen met het bedrijfsleven, andere milieuorganisaties en de Rijksoverheid. Het is zeker geen geweldig akkoord: we willen dat er meer gebieden worden beschermd. Wel zijn we blij dat er aandacht is voor de belangen van vissers omdat er een transitiefonds voor hen is ingesteld. De Tweede Kamer moet de plannen nog goedkeuren. Hopelijk kunnen we daarna snel gezamenlijk aan de slag voor meer duurzame energie en natuurbescherming. Hiernaast vindt u een greep uit ons jarenlange werk voor de Noordzee.

Streep door varkensfabrieken

Het Ministerie van Milieu in Mexico geeft geen vergunning voor de bouw van 6 industriële varkenshouderijen op het schiereiland Yucatán. Deze beslissing werd genomen naar aanleiding van een Greenpeace-rapport over de milieu- en sociale gevolgen van deze vleesfabrieken.

Bruinkoolmijn van de baan

ZE PAK, de op één na grootste kolenstroomleverancier in Polen, staakt de plannen voor de aanleg van de nieuwe bruinkoolmijn Ościsłowo. Het kostte Greenpeace, samen met natuurorganisaties en omwonenden, 5 jaar van actievoeren en juridische procedures.

Total trekt stekker uit boorplannen

Na het Australische BHP staakt ook het Franse bedrijf Total zijn voornemen om in het Amazonerif naar olie te boren. In 2016 werd dit unieke rif ontdekt. Samen met 2 miljoen supporters doet Greenpeace er alles aan om het te beschermen. Met succes!

1979

Jaarlijks wordt 80 miljoen ton chemisch en nucleair afval in de Noordzee gedumpt. Greenpeace vaart uit om, met gevaar voor eigen leven, deze dumpingen te voorkomen. In 1982 belooft chemiegigant Bayer als eerst te stoppen met lozen.

1981

Een van onze actievoerders verongelukt bijna als een betonnen vat met radioactief afval op zijn rubberboot wordt gedumpt. Beelden gaan de hele wereld over en brengen de discussie in een stroomversnelling. In 1983 komt er een einde aan de dump van radioactief afval in zee.

1989

Na 9 jaar actievoeren komt er een verbod op het dumpen en lozen van afvalzuren in de Noordzee.

2020

Onze collega's van het Verenigd Koninkrijk brengen vanuit Londen stenen naar de Doggersbank. Daarmee sluiten ze onder water 47 vierkante mijl af voor sleepnetvisserij. Dit gebied is beschermd maar in de praktijk komt daar niets van terecht. De coördinaten geven ze uiteraard door aan de autoriteiten, zodat de vissers er omheen kunnen vissen zoals ze dat ook met wrakken doen. Eerder heeft de rechter vergelijkbare acties in Nederland als veilig en proportioneel beoordeeld. Eisen van de vissers zijn toen afgewezen.

2012

De Voordelta is beschermd natuurgebied. Schepen blijven er toch vissen met schadelijke sleepnetten (boomkorren). We vechten ertegen tot aan de Raad van State. Die oordeelt: het ministerie moet vissers inderdaad de toegang tot het beschermde natuurgebied ontzeggen.

2008

Greenpeace bakt een symbolisch zeereservaat af met grote blokken natuursteen. De overheid pakt de handschoenen op en meldt eind dit jaar de eerste beschermde gebieden op zee aan.

1995

Greenpeace bezet olieboorplatform Brent Spar. Shell wil het afgedankte platform richting de Atlantische Oceaan slepen en daar achterlaten. Onder publieke druk besluit Shell tot ontmanteling en recycling. Ook tig andere platforms die gedumpt zouden worden, worden nu gerecycled.

1993

We gaan net zolang door tot er een definitief verbod komt op het dumpen van radioactief afval, industrieel afval en vuilverbranding op zee. Dit jaar is het eindelijk zo ver.

1991

De Waddengas-campagne gaat van start. Decennialang komen we in actie, zoals op de gaswinlocatie van de NAM bij Ameland. Drie klimmers schilderen de tekst 'Laat het Wad niet zakken' op de wand van het 15 meter hoge platform.

SCHEPEN-UPDATE

Esperanza & Arctic Sunrise

54.141035, 12.092015
Rostock, Duitsland

Ondersteuning van bijeenkomsten en acties voor een snellere afschaffing van Duitse steenkool en snellere sluiting van kolencentrales. De laatste centrales gaan pas in 2038 dicht en dat is te laat.

Rainbow Warrior

40.914409, -9.414150
Portugal

Legt aan voor jaarlijks onderhoud, een wisseling van de bemanningsleden en om zich voor te bereiden op de campagnes in 2021.

EEN BETER MILIEU BEGINT BIJ ~~JEZELF~~

ACTIE EISEN VAN DE
OVERHEID EN BEDRIJVEN

Kent u deze nog? Het is de meest herhaalde boodschap uit de reclame. En de meest onzinnige. Jarenlang bent u zo wijs gemaakt dat u in uw uppie verantwoordelijk bent voor de staat van de planeet. In deze editie nemen we voorgoed afscheid van dat onzalige idee. En laten u zien hoe we wél succesvol samen in actie kunnen komen. U leest er meer over op pagina 14.

COLOFON

© herfst 2020 Greenpeace Magazine
Stichting Greenpeace Nederland

Greenpeace Magazine verschijnt
3 keer per jaar.
Meld u aan voor onze actiemails
via greenpeace.nl/acties.

ISSN: 0166-4506

Postadres: Postbus 3946,
1001 AS Amsterdam
Bezoekadres: NDSM-Plein 32,
1033 WB, Amsterdam
Voor administratieve vragen:
Supporter care: 0800 422 33 44 (gratis)
of greenpeace.nl/contact
Rekeningnummer:
NL89 TRIO 0338 8885 00

Opmerkingen en suggesties over de
inhoud van Greenpeace Magazine kunt u
sturen naar redactie@greenpeace.nl.

Hoofredactie: Rita Borghardt
Eindredactie: Jacqueline Schuiling
Redactie: Rita Borghardt, Eveline
Gillot, Angèle Mann, Leon Varitimos
Art direction en ontwerp:
Samantha van der Werff
Drukwerkcoördinatie:
Yuri Gunther Moor

Volg Greenpeace op greenpeace.nl.
Twitter: @GreenpeaceNL
Facebook: Greenpeace Nederland
Instagram: @greenpeacenl

Greenpeace Magazine is gedrukt op
100 procent hergebruikt en chloorvrij
gebleekt papier.

GREENPEACE